

IV бўлим. Божхона назорати

27-боб. Божхона назоратининг умумий қоидалари

178-модда. Божхона назоратининг предмети

Божхона назорати:

божхона чегараси орқали олиб ўтилаётган ва (ёки) ушбу Кодексга мувофиқ декларацияланиши лозим бўлган товарларга ва транспорт воситаларига нисбатан;

тақдим этилиши ушбу Кодексда назарда тутилган божхона декларациясига, товарлар тўғрисидаги ҳужжатларга ва маълумотларга нисбатан;

юридик ва жисмоний шахсларнинг товарларни божхона чегараси орқали олиб ўтиш, божхона иши соҳасида хизматлар кўрсатиш билан боғлиқ, шунингдек айрим божхона режимлари доирасида амалга ошириладиган фаолиятига нисбатан ўтказилади.

179-модда. Божхона назорати зонаси

Божхона ҳудудининг божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш мақсадида ташкил қилинадиган, махсус ажратиб ва белгилаб қўйилган қисми божхона назорати зонасидир.

Божхона назорати зоналари қуйидаги турларда бўлиши мумкин:

доимий божхона назорати зонаси — божхона назоратидан ўтиши лозим бўлган товарлар ва транспорт воситалари ушбу зонада мунтазам равишда турган ҳолларда;

муваққат божхона назорати зонаси — божхона операциялари бажариладиган жойлардан ташқарида товарларнинг ва транспорт воситаларининг вақтинча божхона назоратини амалга ошириш ва божхона расмийлаштирувини ўтказиш, шунингдек божхона органлари томонидан доимий божхона назорати зонасидан ташқарида аниқланган товарларнинг ва транспорт воситаларининг божхона кўздан кечирувини ва божхона кўригини ўтказиш зарурати бўлган тақдирда.

Доимий божхона назорати зонасини ташкил этиш тўғрисидаги қарор божхона органининг бошлиғи томонидан қабул қилинади. Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси бўйлаб божхона назорати зоналарини ташкил этиш тўғрисидаги қарор чегара кўшинлари бўлинмалари билан келишилади.

Муваққат божхона назорати зонасини ташкил этиш тўғрисидаги қарор:

ваколатли шахснинг доимий божхона назорати зоналаридан ташқарида товарларни ва транспорт воситаларини божхона назоратидан ўтказиш ҳамда уларнинг божхона расмийлаштирувини амалга ошириш тўғрисидаги ёзма аризасига кўра — божхона органининг бошлиғи ёки унинг ўрнини босувчи шахс томонидан;

божхона назоратидан ўтиши лозим бўлган товарлар ва транспорт воситалари доимий божхона назорати зоналаридан ташқарида аниқланган ҳамда уларнинг божхона кўздан кечирувини ёки божхона кўригини аниқланган жойда амалга ошириш зарурати туғилган тақдирда, божхона органи бошлиғи ёки унинг ўрнини босувчи шахс кейинчалик хабардор этилган ҳолда —

божхона органининг ваколатли мансабдор шахси томонидан қабул қилинади.

Муваққат божхона назорати зонасининг амал қилиш муддати ва чегаралари тегишли божхона тартиб-таомилларини амалга ошириш заруратини ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

180-модда. Божхона назорати зоналарини ташкил этиш жойлари ва доиралари

Божхона назорати зоналари божхона чегараси бўйлаб, шунингдек қуйидаги жойларда ташкил қилинади:

божхона расмийлаштируви амалга ошириладиган жойларда;

божхона тартиб-таомиллари ва операциялари бажариладиган жойларда;

товарлар божхона назорати остида сақланадиган, бошқа транспорт воситасига ортиладиган, божхона кўздан кечирувидан ва божхона кўригидан ўтказиладиган жойларда;

божхона назорати остидаги товарларни ташиётган транспорт воситаларининг тўхтаб туриш жойларида.

Божхона назорати зоналарининг доиралари физик-географик ва маҳаллий шароитларни, ташқи иқтисодий ва ҳўжалик фаолиятининг хусусияти ва жадаллигини, шунингдек унда белгиланган режимни сақлаб туришга бевосита таъсир кўрсатадиган бошқа омилларни ҳисобга олган ҳолда белгиланади. Божхона назорати зоналари тегишли белгилар билан қўйилади. Божхона назорати зонасининг майдони барча мажбурий божхона тартиб-

таомиллари тўлиқ ҳажмда бажарилиши учун етарли бўлиши керак.

Доимий божхона назорати зоналари доираларида божхона органлари томонидан жисмоний шахсларнинг, товарларнинг ва транспорт воситаларининг ҳаракатланиш йўналишлари белгиланади. Зарур бўлган ҳолларда, йўналишлар чегара қўшинларининг бўлинмалари ва (ёки) ҳудудида божхона органлари ўз вазифаларини бажараётган ташкилот билан келишилади.

181-модда. Ваколатли шахснинг ёки ташувчининг божхона назорати зоналари чегараларини кесиб ўтишдаги ва мазкур зоналар доираларида ҳаракатланишдаги мажбуриятлари

Божхона назорати зонаси чегарасини кесиб ўтаётганда ва унинг доираларида ҳаракатланаётганда ваколатли шахс ёки ташувчи:

божхона органлари томонидан белгиланган жойларда тўхташи ва ҳаракатни давом эттириши;

товарларни ва транспорт воситаларини фақат белгиланган йўналишлар бўйича олиб ўтиши;

божхона органи мансабдор шахсларининг талабларига кўра товарларни ва транспорт воситаларини, шунингдек божхона назорати учун зарур ҳужжатлар ва маълумотларни тақдим этиши шарт.

Божхона назорати зонаси чегарасини кесиб ўтаётганда ва унинг доирасида ҳаракатланаётганда ваколатли шахснинг ёки ташувчининг зиммасида қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

182-модда. Божхона назорати зонасидаги божхона органлари мансабдор шахсларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Божхона органларининг мансабдор шахслари ваколатли шахсдан ёки ташувчидан товарларни ва транспорт воситаларини божхона чегарасидан ва божхона назорати зонаси доирасидан божхона назорати зонаси режимига мувофиқ олиб ўтишни талаб қилиш ҳуқуқига эга. Божхона органи мансабдор шахсларининг ваколатлари доирасидаги фармойишлари товарларни ва транспорт воситаларини божхона назорати зонасининг чегараси орқали ва унинг доирасида олиб ўтаётган барча шахслар учун мажбурийдир.

Божхона назорати зонаси режимига риоя этилишини назорат қилиш божхона органининг мансабдор шахси томонидан амалга оширилади.

183-модда. Божхона назорати остида турган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари

Божхона ҳудудига олиб кирилаётган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари божхона чегарасини кесиб ўтган пайдан эътиборан қуйидаги пайтга қадар божхона назорати остида туради:

товарлар ва (ёки) транспорт воситалари эркин муомалага чиқариш (импорт), реимпорт, йўқ қилиш, давлат фойдасига воз кечиш божхона режимларига мувофиқ чиқариб юборилгунига қадар, шунингдек улар давлат даромадига ўтказилгунга қадар;

товарлар ёки уларни қайта ишлаш маҳсулотлари, шунингдек транспорт воситалари амалда олиб чиқилгунига қадар.

Ушбу Кодекс 22-моддаси иккинчи қисмининг «б» — «е» бандларида кўрсатилган шартли чиқариб юборилган товарлар шундай чиқариб юборишнинг шартлари бўйича мажбуриятлар бажарилгунига қадар божхона назорати остида туради.

Олиб чиқиладиган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари божхона декларацияси ёки уларни божхона ҳудудидан олиб чиқиш бошқа қандай ҳужжатга мувофиқ амалга ошириладиган бўлса, ўша ҳужжат тақдим этилган пайтдан эътиборан ҳақиқатда божхона чегарасини кесиб ўтгунига қадар божхона назорати остида туради.

Ушбу модданинг учинчи қисми қоидаларидан қатъи назар, божхона органлари шахсларнинг товарларни ёки уларни қайта ишлаш маҳсулотларини ва (ёки) транспорт воситаларини божхона ҳудудига қайтариб олиб кириш борасидаги мажбуриятлари ушбу Кодексда белгиланган тартибда божхона режимлари шартларига мувофиқ бажарилиши устидан назоратни амалга оширади.

184-модда. Божхона назорати учун зарур бўладиган ҳужжатлар ва маълумотларни тақдим этиш

Божхона органи божхона назоратини ўтказиш учун:

назорат қилиниши божхона органлари зиммасига юклатилган фаолиятни амалга оширувчи ваколатли шахслардан ва бошқа шахслардан божхона назоратини ўтказиш учун зарур ҳужжатлар ва маълумотларни;

тадбиркорлик фаолияти субъектларини давлат рўйхатидан ўтказишни амалга оширувчи органлардан ва бошқа органлардан божхона назоратини ўтказиш учун зарур ҳужжатлар ва маълумотларни талаб қилиб олиш ҳуқуқига эга.

Ҳужжатлар ва маълумотларни тақдим этиш тўғрисида сўров йўлланган, ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатиб ўтилган шахслар ва органлар ушбу ҳужжатлар ва маълумотларни божхона органига мумкин қадар қисқа муддатларда юбориши шарт.

Божхона декларацияси ҳамда божхона назоратини ўтказиш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатлар товарлар божхона назорати остида турган товар мақомини йўқотган йилдан кейинги йилдан эътиборан уч йил давомида сақланади.

185-модда. Божхона органлари мансабдор шахсларининг божхона назорати остида турган товарлар сақланадиган жойларга киришини таъминлаш

Биноларида ва ҳудудларида божхона назоратидан ўтиши лозим бўлган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари, божхона назорати учун зарур ҳужжатлар турган ёки туриши эҳтимоли бўлган ёхуд назорат қилиниши божхона органлари зиммасига юклатилган фаолиятни амалга ошираётган юридик ва жисмоний шахслар шу биноларга ва ҳудудларга божхона органларининг мансабдор шахсларига улар хизмат гувоҳномасини кўрсатган тақдирда кириш имконини беради. Агар Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида ёки халқаро шартномаларида давлат органлари мансабдор шахсларининг алоҳида объектларга кириши учун бошқача тартиб белгиланган бўлса, божхона органларининг мансабдор шахслари бу объектларга Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида ёки халқаро шартномаларида белгиланган тартибда киришга ҳақли.

186-модда. Божхона назорати учун зарур юк операцияларини ва бошқа операцияларни амалга ошириш

Божхона органининг талабига кўра ваколатли шахс товарлар ва (ёки) транспорт воситалари билан юк операцияларини амалга ошириши, шунингдек божхона назоратидан ўтиши керак бўлган товарларнинг ўровидишини очиши, уларни тарозида тортиши ёки бошқача тарзда уларнинг миқдорини аниқлаши шарт.

Товарлар ва (ёки) транспорт воситалари билан амалга ошириладиган юк операциялари ҳамда бошқа операциялар божхона органи учун бирор-бир қўшимча харажатлар келтириб чиқармаслиги керак.

187-модда. Божхона расмийлаштирувида божхона декларациясини, бошқа ҳужжатларни, товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини текшириш

Божхона расмийлаштирувида божхона органи божхона декларациясини ҳамда божхона расмийлаштируви учун тақдим этилган бошқа ҳужжатларни, товарни ва (ёки) транспорт воситасини тақдим этилган ҳужжатларда кўрсатилган маълумотларнинг тўғрилигини ҳамда ушбу ҳужжатларнинг, товарнинг ва (ёки) транспорт воситасининг божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгиланган талабларга мувофиқлигини аниқлаш мақсадида текширади.

Товар ва (ёки) транспорт воситаси чиқариб юборилгунига қадар божхона органи товар ва (ёки) транспорт воситаси номининг, улар ишлаб чиқарилган мамлакатнинг, товар ва (ёки) транспорт воситаси миқдори ва қийматининг божхона декларациясида кўрсатилган маълумотларга ҳамда божхона расмийлаштируви учун тақдим этилган, божхона мақсадлари учун

фойдаланилаётган бошқа ҳужжатларга мувофиқлигини аниқлаш учун зарур божхона тартиб-таомилларини бажаради.